

İnsan tutarlı bir hayvandır demiş adam. Tutarlılık zihnimizin olayları, nesneleri ve günleri ayrı ayrı ele alacak kadar güçlü *olmamasından* kaynaklanıyor. *Bir* ben var ve bu sebeple bir *ben* var.

Kendimizle çelişmemek için kendimizi olduğumuz gibi görmek yerine, istediğimiz gibi görmeye çalışıyoruz. *Müslüman*san şöyle yapman gerekir, yarım *müslüman* olmaz. Tutarlılık, kendinle tutarlılık, fikirlerinle tutarlılık bir yerden sonra yük. Yazıda Çinlilerin Amerikalıların beynini nasıl yavaş yavaş yıkadığını anlatıyor. Benlik büyük bir bina gibiyse, hepsini birden değiştirmeye çalışmıyorlar. Ufak dokunuşlar. *En azından Komünist ülkelerde işsizlik sorunu olmadığını kabul edersin* ve bir defa bu kapı aralandığında, *evet, Komünizm'in de iyi tarafları var*. Bundan sonrası ise kendinle tutarlı olmak için Komünizm'in daha iyi taraflarını görmeye başlıyorsun.

Müslümanı Hristiyan yapmak için mesela *sen de İsa'nın büyük peygamber olduğunu kabul ediyorsun* diye başlarsın. Sonra *oğul* demenin *büyük peygamber* demekle benzer olduğunu, sonra *yeryüzüne inmiş kurtarıcı Tanrı'nın* daha *muhteşem fikir* olduğundan bahsedersin.

Hristiyanı Müslüman yapmak için *İsa'dan önce gelmiş İbrani peygamberlerini sen de kabul ediyorsun* diye başlarsın. Sonra *Tanrı'nın oğlunu o silsile içinde göndermiş olmasının anlamını* sorarsın. *Neden ondan sonra da, İsa'nın ismini yaşatacak bir peygamber göndermiş olmasın* dersin ve oradan devam edersin. Tutarlılık bir yerde Sünni Müslüman yapacaktır. Sabır.

Bunun için kafayı *Tanrı'nın varlığına* takıyorlar. Sandalye ve saat gösterip, falanca Aristo'dan, filanca Bergson'dan örnekler vererek ispat etsen bile *Tanrı'nın varlığından* vahye uzuuun bir yol var. Tanrı'yı karşımızda görsek bile onun bir kuluna vahyettiğine inanmak için onunla *konuşmamız* lazım. Ancak insanlar tutarlı olmak adına, Tanrı'ya bir defa inanınca, onu sana inandıran insanların inandıklarına da inanıyor.

İsimlerle düşünen insanın tutarlı olmak mecburiyeti var: *Bir önceki hayatımda arıydım* diyor mesela, *hayat var, ben var, arı da var* ve *önceki hayatımda arıydım*. Tenasuh komik bir düşünce, benlik hiç durmadan, ölümden ölüme bir takım canlılara geçiyor ama bu canlıların bundan haberi yok. Aynı kişiymişiz ama bundan haberimiz yok. O halde nasıl aynı kişi olabiliriz?

Ben her gün farklı uyanıyorum. Telefonuma bakıyorum, *yatağımı topla* yazıyor. Yatağımı toplayınca bana soğuk duşa girmemi söylüyor ve sonra kim olduğumu hatırlıyorum. Kendimi unuttuğum zaman bana bunu hatırlatan kim?